

CZCIĆ RODZICÓW – ALE CZY BEZWARUNKOWO?

Cele lekcji – wymagania ogólne

- ukazanie praw i obowiązków wynikających z czwartego przykazania;
- wyjaśnienie kontrowersji związanych z czwartym przykazaniem.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń:

- interpretując demotywatory, formułuje kontrowersje związane z czwartym przykazaniem;
- wyjaśnia, na czym polega w praktyce oddawanie czci rodzicom;
- opisuje zachowania rodziców, które niszczą więź z dzieckiem;
- formułuje sposoby przezwyciężania toksycznych relacji w rodzinie.

Wartości

- kształtowanie pozytywnych relacji w rodzinie;
- przebaczenie.

Propozycja realizacji

Wprowadzenie

Metoda – demotywatory. Nauczyciel prezentuje uczniom wybrane demotywatory i prosi o ich interpretację. Można wykorzystać dostępne w sieci demotywatory: <https://demotywatory.pl/2544372/czci-j-ojca-swego-i-matke-swoja> (dostęp: 16.02.2021).

Podsumowanie: treść zaprezentowanych demotywatorów jest jasna – to absurd czcić rodziców, którzy krzywdzą swoje dzieci. Czy jednak treść wyrażona w przedstawionych pracach rzeczywiście zawarta jest w czwartym przykazaniu? Warto podjąć nad tym refleksję.

Rozwinięcie tematu

Metoda – pytanie na czynniki pierwsze. Nauczyciel zapisuje na tablicy pytanie: „Jak dziecko, któremu rodzice zgotowali piekło na ziemi, ma ich czcić?”. Następnie dzieli klasę na sześć grup i prosi, aby uczniowie rozłożyli to pytanie na czynniki pierwsze, wykonując polecenia z poniższego schematu:

1. Grupy 1 i 4 zajmują się słowem „czcić” – Co to znaczy czcić rodziców? Jak konkretnie to robić?
2. Grupy 2 i 5 zajmują się wyrażeniem „piekło na ziemi” – Jakie słowa i czyny rodziców względem dzieci można nazwać piekłem na ziemi?
3. Grupy 3 i 6 zajmują się zaimkiem „jak” – Dlaczego pytanie zapisane na tablicy rozpoczyna się od zaimka „jak”, a nie od partykuły „czy”? Co ten zapis wyraża?

Po wykonaniu zadania uczniowie prezentują efekty swojej pracy, a nauczyciel odnosi się do wypowiedzi każdej z grup, rozwijając myśli zapisane w sekcji podsumowanie.

Podsumowanie: czcić rodziców to znaczy wyrażać im w słowach i czynach miłość, wdzięczność oraz szacunek. Najłatwiej robić to poprzez: posłuszeństwo w sprawach moralnie dobrych, pomoc w codziennych obowiązkach, prawdomówność, pamięć o rocznicach, modlitwę, pomoc materialną oraz duchową w chorobie czy na starość, pamięć po śmierci.

Mianem piekła na ziemi można określić każdą agresję psychiczną lub fizyczną, jaką rodzice okażą wobec swoich dzieci. Będą to choćby takie zachowania, jak: bicie, wykorzystanie seksualne, obojętność, niepoświęcanie uwagi, wyśmiewanie, obgadywanie, nadopiekuńczość, zaborczość, zrzucanie na nie obowiązków. Zachowania te można nazwać piekłem na ziemi, ponieważ pochodzą od osób, które z natury rzeczy powinny kochać, czyli zapewniać bezpieczeństwo, obdarzać czułością i życzliwością, być empatycznymi i otwartymi, stawiać roztropne wymagania, poszerzać przestrzeń wolności i samodzielności.

Pytanie zapisane na tablicy rozpoczyna się od zaimka „jak”, a nie partykuły „czy”, ponieważ nie ulega wątpliwości, że dzieci powinny zawsze czcić swoich rodziców. Pozostaje tylko kwestia, jak mają to robić w sytuacji, gdy rodzice je krzywdzą. Idealnie tę kwestię ujął jeden z uczniów: „Dla chrześcijanina najważniejsze jest przykazanie miłości Boga i bliźniego. Dlatego dzięki głębokiej wierze chrześcijanin pyta, jak kochać bliźniego, który robi mu krzywdę, a nie czy go kochać”.

Metoda – burza mózgów. Nauczyciel zachęca uczniów, aby formułowali odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób dzieci, które doświadczyły krzywdy ze strony rodziców, mogą okazywać im cześć. Dwóch uczniów zapisuje pomysły na tablicy.

Podsumowanie: niezgoda na przemoc, przebaczenie, szukanie wieloaspektowej pomocy w toksycznych relacjach, czasowe zerwanie kontaktu, gdy wymaga tego sytuacja i prawo na to pozwala, niepopelnianie tych samych błędów – to chyba najważniejsze sposoby okazania szacunku rodzicom, którzy zgotowali swoim dzieciom piekło na ziemi. Oczywiście sformułować takie propozycje jest łatwo, o wiele trudniej jest je zastosować. Nie zawsze jest to możliwe od razu i chyba tylko wtedy, gdy człowiek otworzy swoje serce na Boga, który uzdalnia do rzeczy po ludzku niemożliwych.

Zakończenie

Przykazanie „Czcij ojca swego i matkę swoją” nie zawiera przypisu, że obowiązuje tylko wtedy, gdy rodzice wywiązują się ze swoich obowiązków wobec dzieci należycie. Sposób okazywania czci rodzicom będzie jednak zależny od sytuacji, w której dziecko się znajduje.

Łatwo jest okazywać szacunek i miłość rodzicom, którzy swym dzieciom okazują czułość, poświęcają czas i konstruktywnie rozwiązują konflikty. Trudniej, gdy zachowują się agresywnie – czy to w sposób czynny, czy bierny. Nie jest to jednak niemożliwe. Z pomocą przychodzi łaska Boża. Działa ona jednak na naturze. Zatem w sytuacji przemocy ze strony najbliższych najpierw trzeba zadbać o zaprzestanie tej przemocy i zapewnienie wszelkiej pomocy osobie pokrzywdzonej. W dalszej kolejności dopiero możliwe jest przejście uzdrowienia duchowego i naprawienie tej relacji. Tak – w tym wypadku – będzie się realizowało treść czwartego przykazania.

Notatka

Uczniowie formułują notatki samodzielnie, kończąc następujące zdanie: „Na dzisiejszej lekcji poruszyło mnie szczególnie...”.

Korelacja z edukacją szkolną

- wychowanie do życia w rodzinie – prawa dziecka, obowiązki rodziców wobec dziecka.